

АНТОН САНЧЕНКО

Написи
Дурси

УДК 821.161.2-3 Сан
ББК 84(4Укр)-4
С18

Редактори: *Олена Шарговська, Юлія Олійник*
Коректори: *Віра Каталкіна, Лесь Белей*
Дизайн, верстка: *Віктор Кузик*

У книзі використані:
Фото з архіву *Михайла Дворнікова*, сайт *hmu.ru*
Малюнки *Дмитра Лисюка, Сергія Новинкіна*
Фотомонтаж *Дмитра Растворцева*

Санченко А.

С18 Нариси бурси. — К.: Темпора, 2011. — 224 с.: іл.
ISBN 978-617-569-035-2

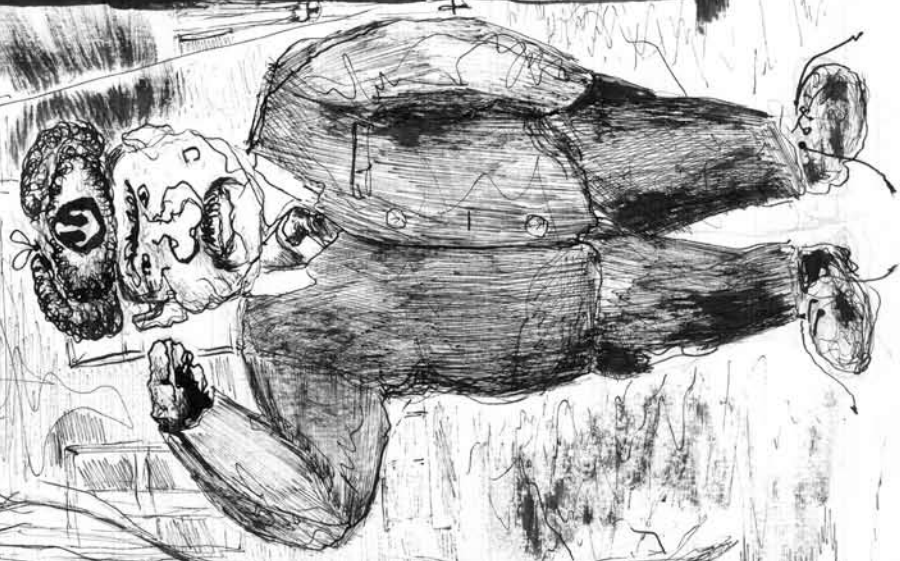
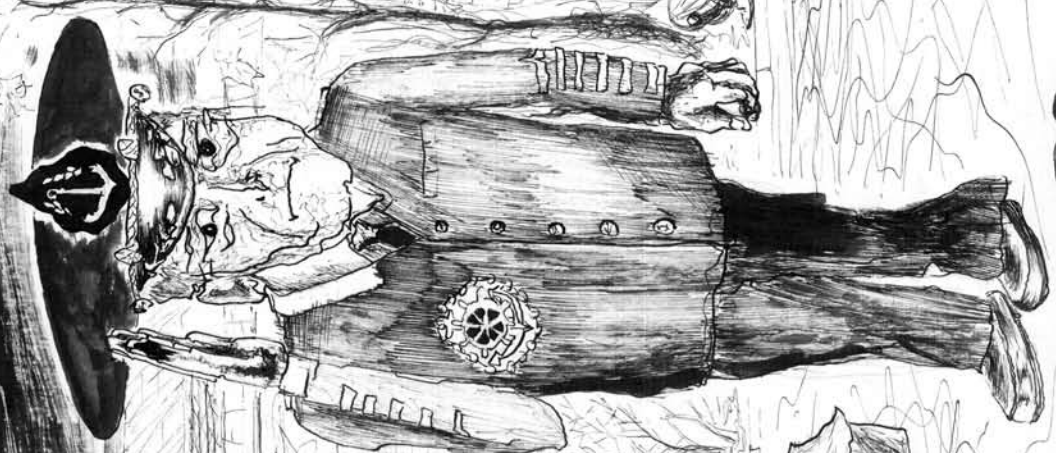
Це сімнадцять історій із життя бурси — Херсонського морського училища рибної промисловості — «Гюльки». Кожен із цих нарисів (за авторським визначенням жанру) — яскравий, щирий, веселий та дотепний твір, просякнутий живою іронією і ліризмом.

«Нариси бурси» точно можна порадити для читання підліткам і людині з консервативними смаками в літературі. Тут немає нічого такого, за що критики і читачі недолюблюють сучукрліт — ні матюків, ані «потоків свідомості». Натомість є хороший текст.

УДК 821.161.2-3 Сан
ББК 84(4Укр)-4
С18

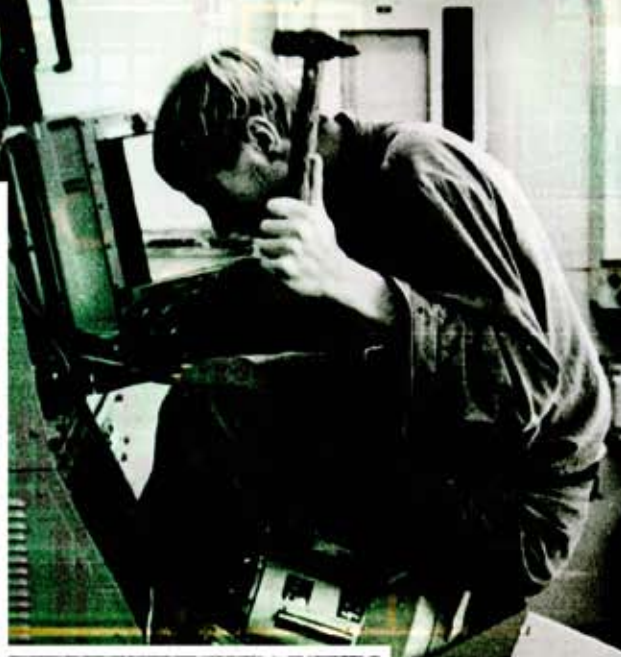
ISBN 978-617-569-035-2

© «Темпора», 2011
© А. Санченко, текст, 2011

Першотравневий парад. 1986

Плац. Перед розвідом на заняття. 1971

Що троє людства
зробили найкото
бородатий Маркс
та самотній,
закоханий в море Шнелльс.
Один штірлік

Лівий марш

Шлях до знань можна виміряти в кілометрах. Принаймні в бурсі. Бо кожен навчальний день тут починається з розводу на заняття. Усі 500 метрів плацу роти крокують на пари урочистим маршем під оркестр. Таким чином вони щотижня наближаються до омріяного диплому ще на три кілометри.

Влітку та взимку, восени та навесні все училище шикуються в строю ротних колон до підйому прапора. Влітку в нього білий, аж до білих чохлів на кашкетах, верх і чорний низ парких суконних кльошів (форма №2). Восени й навесні училище вдягнуте в дві тисячі чорних бушлатів з двома рядами золотих гудзиків з якірцями на кожному (форма №4). Взимку кутається в довгополі шинелі та змінює кашкети-мічманки на чорні шапки-вушанки. І саме на підйомі прапора можна наочно побачити, що воно за одне — училище. Коли запізнюєшся і біжиш тилами чужих рот до своєї колони, а начальник ОРСО вже викроковує перед училищним строєм, приклавши руку до козирка, назустріч начальникові училища, тобі залишається лише мчати та рахувати роти акуратно підстрижених потилиць:

- Перша, третя, п'ята, — а тобі аж в одинадцятку.
- Чорт забирай, хлопці, що ж нас так багато!

Начальник стройового відділу вже рапортує Чифові, той, взявши під козирьок, вітає училище і хитає головою, побачивши, як ти нарешті прошмигуєш у стрій своєї роти й прикидаєшся фонарним столпом, що стоїть струнко на цьому плацу ще від вечірньої повірки.

Антон Санченко

В одну ієрихонську горлянку стрій відповідає начальникові, повзе по щоглі прапор й дзвенять відбиті склянки. Восьма година — чотири здвоєні удари у судновий дзвін. З Чифом бурсі пощастило. Високий, показний, стриманий. З чимось джекклондонівським-північним у погляді примружених очей, ще й на прізвище Камчатка. Йому б дуже пасувало убрання якогось індіанського вождя з орлиним пір'ям. Тим паче що вождь індіанців англійською теж буде Чиф. Але наш Чиф — у вишуканій двобортній шинелі з золотими нашивками капітана порту на рукавах, у чорній смушковій шапці з невеликим шкіряним козирком, яка на флоті заміняє полковничі папахи і дозволена за формою від капітанів першого рангу. І без томагавка. Мабуть, закопав на час миру. Чиф не любить розлогих промов перед строем, передоручаючи це принагідно двом своїм замам — начальникові учбової частини та замполітові училища. Сам він сповіщає зазвичай лише конкретику. Сьогодні, наприклад, дає троє діб додаткової відпустки курсанту Яновському, який вночі на сторожовому посту зловив якогось крадія в училищних механічних майстернях. І все. Хау.

А ось зами дійсно поговорити люблять. Особливо замполіт — маленький, кругленький, у своїй вушанці та закороткій шинельці схожий на плюшевого ведмедика в перекладі Бориса Заходера. Промовляючи перед строем, він збуджується й нервується, неначе насправді вірить в те, що курсантів можна перевиховати такими от промовами, ніби не має сумного досвіду з перевиховання бджіл віршами.

— Авторитет нашого училища в місті неухильно зростає. Якщо раніше педінститут імені Крупської запрошував на дискотеки курсантів центрального мореходного училища, то тепер запрошує наших. Але є ще серед нас несвідомі курсанти, які ганьблять наше славне ім'я! Сьогодні на вулиці Суворівській до мене підійшли дві літні жінки і, довідавшись, що я замполіт училища, розповіли, що вранці двоє наших курсантів ловили голуба з перебитим крилом під пам'ятником Суворову. Жіночки гадали, що курсанти хочуть того голуба вилікувати, й навіть допомогли його загаяти. Але варто було нещасного птаха зловити, курсанти нахабно заявили, що тепер засмажать його та з'їдять. Нехай ці два негідники негайно вийдуть зі строю!

Усе училище, не втримавшись, пирскає сміхом. І в кожній роті вже готові свої кандидати на «голубожерів». Але зі строю, звісно, жоден «негідник» не вийшов. Посміхнулися навіть Чиф та начальник ОРСО. Але не начальник учбової частини на прізвисько Чіба-робот. Він — людина без почуття гумору, й іноді здається, що взагалі без почуттів, як Залізний Дроворуб з Країни Оз. Навіть честь він віддає якось механічно, неначе його руку рухають не м'язи, а якісь соленоїди й сервомотори. У своїй промові він зосередився на відвідуванні «сампо» — так училищною мовою зветься самопідготовка в класах увечері. Він сипле сухими цифрами відвідуваності й погрожує оргвисновками та дисциплінарною радою усім прогульникам. Дисциплінарна рада курсант-

ською мовою зветься «дискотека». Потрапити на неї вважається поганою прикметою, що віщує виключення з училища.

Але ось училище нарешті отримало свою вранішню порцію прочуханок та промов і готове строем рушати шляхом до знань. По кабінетах, лабораторіях та майстернях

— Урочистим маршем... поротно... перша рота прямо, інші налі... во! Кроком... руш!

І усі дві тисячі душ одночасно цокають підборами, повертаючи наліво, і лише потім вступає оркестр. Роти йдуть повз начальника училища та його замів, печатаючи крок у такт ударів великого барабана й труб, що видувають «Наверх, товариство, усі по місцях!», наче роти проводжають не на ще один навчальний день, а одразу в останній бій. За п'ятірки та четвірки в заліковках чи хоча б трійки, які училищною мовою звуться «госоцінки».

Тобто нашу державу влаштовують і трійки. Але лише нашу. Кампучійців, наприклад, наші держоцінки не влаштовують. Щосуботи їхній староста звітує за оцінки всіх земляків телеграмою особисто генсекові у Пномпень. Ось вони йдуть: дрібненькі кампучійці й кучерявий абориген Сейшельських островів, що прибився до них за ознакою зросту; хитрі вгодовані ангольці, які вдають, що так і не навчилися марширувати на прусський манер і викроковують по-англійськи, згинаючи ноги в колінах і відмахуючи прямою рукою; смагляві кубинці; худосочні мозамбікці, які вдягли вушанки задом наперед, не розібравшись в незнайомому фасоні; й показні еменські араби, які цьогоріч взимку можуть докладно роздивитися, як саме виглядає холодне магометанське пекло, — повний інтернаціонал.

Роти йдуть маршем одна за одною, з командирами на чолі. Інші потихеньку зсуваються на лівий фланг, щоб у свою чергу за командою свого командира дати лиха закаблукам під звуки Єгерського маршу чи «Прощання слов'янки». І переливи оркестрових труб тонуть у потужному «гррум, гррум, гррум» тисяч підкованих черевиків, що крокують у ногу.

Серед поетів, особливо франківських, гарним тоном вважається усю цю шагістику лаяти. Вони мляво крокують у своєму ротному строю і рефлексують:

— Ну чому саме з лівої? Що за догми? Чому геть усі мають рушати саме з лівої ноги? А якщо я хочу з правої?

— І чому вас вчили в тих літінститутах? — бурчать у відповідь прозаїки з Києва. — Рушати з лівої — дуже давня традиція, ще з часів давніх греків, коли саме ліва нога, виставлена вперед разом зі щитом на лівій руці, була «мідновзуютою», тож уся фаланга робила перший крок саме з неї. Гомера та Ксенофонта читайте, маестро. Чи хоча б Маяковського.

Саме так, крокуючи з лівої, дисциплінована грецька фаланга під Марафоном дала прочуханки втрое більшому натовпу персів, які крокували як поети, з якої заманеться. А стрій одної лише третьої роти

Антон Санченко

надер чуба в колгоспі «Городній велетень» цілій орді майбутніх корабелів з судномеханічного технікуму у битві під танцмайданчиком. Стрій завжди переможе натовп. Не хочеш бути битим — шикуйся.

Отож, кроком руш! Лівою, лівою! Рівняння на... ліво!

Рота змикає стрій пліч-о-пліч, і це не фігура мови, а справжнє відчуття плечей однокашників, що підпирають тебе зліва та справа й не дають збочити, чекаючи крок на ще одному буденному марші.

І нехай ці щоденні переходи плацом від їдальні до учбового корпусу іноді справді нагадують хлопцям Будейовіцький анабазис Йозефа Швейка, але мета в кінці — дійсно варта будь-якої муштри. За училищем на них чекає воля. Справжня. Кейптаун, Ліверпуль та Бомбей. Терпи, курсанте, моряком станеш.

Звичайно, якщо не завалиш сьогодні радіотехніку.

Кварцевий генератор

Один викладач радіотехніки оголосив війну шпаргалкам. Але чомусь назвав ту війну «джентельменською угодою». Так і казав: — Джентельменська угода. Хто на іспиті зі шпорою попадеться — двійка в заліковку і перескладання влітку замість відпустки.

Хто з ним ту угоду уклав, було невідомо. Бо угода передбачає принаймні дві високі сторони, що домовляються. Він же домовлятися волів не з живими курсантами, а з якимись вигаданими джентльменами і згоди при цьому ні в кого не питав. А справжнього, не вигаданого курсанта куди не цілуй — скрізь задниця. Особливо 21-у групу. В тій групі з першого курсу існувала ціла шпаргалочна індустрія. І заради того, що якийсь препод назве тебе джентльменом, від того відмовлятися?

Метод був простий. Будь-яку галузь знань — англійську мову, економіку рибного господарства чи гідроакустику, — курсанти «очкової групи» тут же поділяли за списком присутніх, і кожен мав писати шпору на один чи два екзаменаційних білети. За алфавітом. Від цієї писанини не звільнялися навіть так звані «тарани» — перша п'ятірка курсантів. Вона, майже як в хокейній команді, брала на себе найважливіший період гри з викладачем — перші хвилини зустрічі. «Тарани» йшли відповідати без шпор, їхньою єдиною задачею було затягнути час і дати можливість іншим скористатися консолідованими знаннями людства у стислому викладі. Бо кожний наступний екзаменований, що виходив на лід після першої п'ятірки, вже ніс у кишені рятівну шпору для того, хто зайшов попереду і голосно, щоб було чути старшині групи під дверима

авдиторії, оголошував свій вирок: «Білет номер 7. Збуджувач високочастотних коливань БОТ, загальні принципи роботи». Диспетчер-старшина тут же знаходив збуджувач БОТ серед загальної скарбниці знань групи і «пасував» шпорою. Усі іспити 21-а складала, як насіння лушила.

А тут цей радіотехнік зі своєю «джентльменською угодою». Зрозуміло, що прізвисько Гантельмена, або просто Гантелі він заробив одразу ж. Але хіба від цього легше? Одна справа — чесно виписати до шпори щось про модулятори і тільки; і зовсім інша — усім кодом зубрити весь підручник з радіопристроїв на самопідготовці в класі.

А за КПП — весна, вишні цвітуть. І херсонські дівчата після зими усі свої принади повиставляли, наче на виставці, шастають по під вікнами навчального корпусу туди-сюди, туди-сюди. Білявки, брюнетки, руденькі, русяві. Білолиці, смагляві, конопаті. Тендітні, фігуристі, пампушечки. У коротких спідничках, у джинсах фабрики «Більшовичка», у платтях-максі. У черевичках на високих підборах, на танкетках, в сандалях-мільниціях. Стук-стук-стук. Цок-цок-цок. Хі-хі-хі, ха-ха-ха, ги-ги-ги. Тьху ти, яка тут радіотехніка?

Але курсанти Квітка та Основ'яненко на самопідготовку не ходили, бо були лаборантами в лабораторії гідроакустики. Потрапити в лаборанти було справою нелегкою, охочих було завжди доволі, бо лаборантам залишали ключі від лабораторій, і їх не рахували поголівно на самопідготовці в класній кімнаті суворі офіцери-перевіряльники.

— Де Квітка? Де Основ'яненко?

— Лаборанти вони. У гідроакустиці.

— Добре, — казав перевіряючий, але до гідроакустики в інший корпус, звісно, не йшов.

Це була справжня воля. У межах периметру училища, але воля. Хочеш — чайку завари в електрочайнику. Хочеш — кіно крути на екрані. Не тільки учбове. Гідроакустик був фанатом зйомки на кінокамеру, знімав усі закордонні практики на навчальних суднах, усі ті Лас-Пальмаси, Буенос-Айреси й Гібралтари, а ще й кінокомедії радянські колекціонував. І взагалі, лабораторія була багата. Купиш, бувало, бубликів у буфеті, вкрадеш рафінаду з гідроакустикового сейфу, завариш чайку, зарядиш Гайдая й дивишся собі, поки уся рота, як дурні, гортають підручники в класі на «сампо». І коштувала та воля якісь дрібниці — щовечора пройтися поміж партами голиком, палубу в кабінеті шваброю продраїти та погодувати гідроакустикових гупі в акваріумі. Я ще й досі хочу в лаборанти, хоча мореходку вже двадцять років як закінчив. Але не всім так щастить, як Квітці та Основ'яненку.

— Але що будемо з радіотехнікою робити, Будяче? — питав Основ'яненко, посьорбуючи чифір.

— Кранти, Осново. Я в старшокурсників питав щодо того Гантелі — звір. Половину першої роти усю відпустку в училищі протримав, — махав рукою Квітка й запускав з горя «Операцію «И» та інші пригоди Шурика».

Курсант Квітка за училищним прізвиськом Будяк був довготеле-сим клаповухим парубійком у синій хебешній робі найдовшого зросту. Після прання та роба сідала і йому доводилося доторочувати холоші, щоб не скидатися на Шурика з кінокомедії Гайдая у його підстрелених штанцях. Думками Квітка завжди ширяв десь за хмарами. Можливо, він помилився з училищем, треба було йому вчитися не на моряка, а на льотчика-нальотчика чи парашутиста.

Курсант Основ'яненко за прізвиськом, як ви вже здогадалися, Основа або Тухес, навпаки — був людиною приземленою і заземленою. Опецькуватий, губатий, коротенький. Леонардо да Вінчі малював свою вписану у коло людину зовсім не з нього. Основу можна було вписати лише у квадрат. Думав він здебільшого про речі практичні, ще й смикав Квітку за доточену холошу, щоб вчасно повернути його з-над хмар на землю.

Отож, коли на екрані вже вкотре студент Зуб намагався скласти іспит за допомогою чудес радіозв'язку і в нього вже вкотре нічого не виходило, геніальна ідея прийшла саме до Будякової голови.

— Осново, а яку лабораторну тобі радіотехнік загадав? — спитав він між іншим. — Яку там схему тобі спаяти треба?

— Детекторний радіоприймач, — відповів Основа. — Та ерунда, простенький такий приймач, на фіксовану частоту. Його навіть у мильниці зібрати можна. Без підсилювача.

— А мені — кварцевий генератор. Теж на фіксовану частоту. Теж без підсилювача. Доганяєш?

— Поки ні.

— А що як ми на одну частоту їх налаштуємо задля хохми і підсилювач таки застосуємо?

Ось тут і Основа вже допетрав.

— Зачекай. Якщо до твого генератора додати модулятор — вийде готовий передавач.

— Січеш, Осново! А приймач у тебе вже є.

— Для мене екзамен завжди свято! — запевнив студент Зуб з екрану, а обоє лаборантів задоволено розреготалися.

— Шукай у букварі розділ про кварцеві генератори, — поставив першу практичну задачу Основа. — Зараз все прорахуємо.

У фільм Гайдая не потрапило найголовніше. А саме те, як ті кулібіни-студенти прораховували, паяли та випробували своє диво техніки. І скільки винахідливості їм довелося застосувати для того, щоб розв'язати усі технічні проблеми, що неодмінно постають перед найзавалішим винахідником, варто йому від мрій перейти до справи.

— Де дістати кварц? — мучилися лаборанти цілий тиждень. Бо кварцями у магазинах та на радіоринках тоді ще не торгували. Навіть

транзистори КТ315Б були дефіцитом, і добувати їх довелося шляхом обміну на якісь світлодіоди в завідувача училищної дискотеки. Динамік з потрібними для мікрофона характеристиками їм подарував телефоніст з училищної телефонної станції, курсант Забрьоха, який чи не щодня приходив до них пити чай по-сусідськи і покоцаних телефонних слухавок мав на своїй станції — ну просто завались.

А фішку усього проекту — маленький навушник-таблетку, який можна було непомітно вставити до вуха, — вони намагалися вимінити в старшокурсника Гоголя, який щойно повернувся із закордонної практики і привіз потрібну диковинку до технічно-відсталого СРСРу аж із самої Японії. З Йокогами. Чули про такий порт? Я теж лише чув.

Утім, старшокурсник Гоголь виявився метикуватим і тут же склав угоду, що жадану «таблетку» вони отримають лише тоді, коли візьмуть участь своєю апаратурою у складанні його держіспиту з політекономії.

На цьому й ударили по руках. Нашим винахідникам все одно потрібно було на комусь протестувати свій винахід. Держіспит — то й держіспит. Радіохвилям це паралельно.

Але ж де дістати кварц? Врешті-решт його також приніс той старшокурсник Гоголь, а на запитання «Де дістав?» відповів таємниче: «І не питайте, не повірите».

Краса притаманна не тільки скульптурам і віршам, але й технічним рішенням. Шкода от тільки, що жодному мистецтвознавцю та краса геть незрозуміла. Треба прочитати цілу лекцію, щоб який-небудь нетямущий філолог таки зрозумів, як красиво капітан першого рангу Попов перетворив був звичайний прилад спостереження за грозами — «грозовідмітник» — на перший у світі радіоприймач. Малювати тому філологові того скляного циліндрика з вугільним порошком усередині, маленький молоточок від електродзвоника назовні й розмахувати руками та клацати пальцями, пояснюючи те, що відбувається, якщо молоточок стукає по тому циліндрикові, коли до нього підведено електрострум.

До речі, свою другу радіотелеграфну станцію Попов встановлював саме в Херсоні — організовував зв'язок з лоцманською станцією у Голій Пристані. І цим мало б пишатися будь-яке місто нашого радіофікованого донесхочу світу.

А от показати те, як Попову вперше спало на думку використати саме той скляний циліндрик, взагалі неможливо. Бо капітани першого рангу — люди, закуті у мундири з еполетами, і голими архімедами з лазні на вулицю з вигуками «еврика!» не вискакують. Вони навіть тонуть в Цусімській протоці разом зі своїми броненосцями стримано й з гідністю, застебнуті на всі гудзики, за статутом.

Курсант Квітка, наприклад, допетрав, що як підсилювач можна використати кіноапарат «Україна» з лабораторії, децо його вдосконаливши, просто посеред плацу, під час підйому прапора. Просто посеред фрази «Здра-жела-това-началнк-учи-ща!», яку вони щоранку горлали

Кварцевий генератор

усім строєм у дві тисячі горлянок. І жодне яблучко з груші при цьому йому на маківку не впало, хоча саме цього вимагає класика жанру, переповідаючи побрехеньку по сера Айзека Ньютона.

Винахідники солодко пахнуть каніфоллю, пальці їхні попечено розплавленим оловом, думками вони далеко від команд «шикуйсь-струнко» і навіть від думок про сьогоднішній обід, а тріумфують вони лише тоді, коли з такими муками зібрана схема вперше починає працювати.

— Ну, з Богом! — каже Основа, тягнеться до тумблера і... І в усьому училищі вирубає світло, а з апарату «Україна» валить дим, бо Квітка припаяв кабель живлення не до того входу трансформатора. І винахідники матюкаються, виправлять заподіяну училищу шкоду, перепаюють схему й перемотують трансформатора, і вже пізно вночі, коли навіть вахта на КПП куняє, зачинивши вхідні двері на швабру, вони проводять другу спробу вийти в ефір.

— Екзамен для мене завжди свято, професоре! — лунає в приймачеві-мільниці.

— Працює! — горляють Квітка й Основ'яненко, жбурляючи у стелю вже непотрібними конспектами з радіотехніки. І ще півночі гасяють зі своїм приймачем темними коридорами училища, визначаючи радіус дії свого винаходу, а з навушника-таблетки лунають репліки Труса, Балбеса й Бувалого.

— Ви не скажете, як пройти до бібліотеки? — звучало в ефірі (а хрін вам — «в етері»).

— Бабуля, закурити є?

— Не кричи, я інвалід!

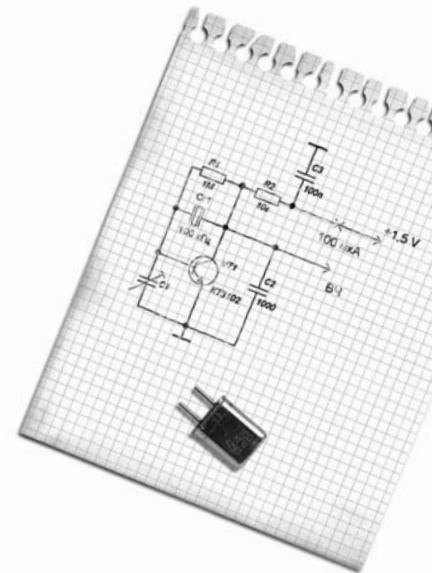
Це була перемога! Начувайся, капосний радіотехніку! Щодо радіо на екзамені ніхто жодних «джентльменських угод» не укладав!

Але є у винахідників і погані риси. Захоплені своїми винаходами, вони геть забивають на будь-яке навчання, конспектування і навіть на написання шпаргалок за алфавітом. Ми всією 21-ю групою спостерігали за їх зухвалою поведінкою, нічого не розуміючи, бо винаходами своїми Квітка та Основ'яненко займалися вночі, як якісь засекречені генеральні конструктори з «поштової скриньки», а на парах вже здебільшого куняли чи й відверто хропли на задній парті. Навіть капосний Гантеля звернув на них увагу під час лекції, постояв над їх партою хвилин з п'ять мовчки, приклавши пальця до вуст, перш ніж вони прокинулися, і сказав над самим вухом:

— Ну, а для тих, хто ХОЧЕ скласти мені іспит, продовжимо розгляд характеристик широкопasmової антени...

★ ★ ★

Випробування відбулося, як я вже казав, під час державного іспиту старшокурсника Гоголя з політекономії. Квітку, як назло, саме в цей день поставили в наряд на КПП, тож Основа мав впоратися з усім сам.

Коли Гоголь голосно зачитав своє питання в аудиторії, Основа стрімголов побіг до гідроакустичної лабораторії, відшукав потрібний параграф у підручнику і виразно, як диктор Левітан, почав диктувати в мікрофон щось про додаткову вартість, товар-гроші-товар-штрих, а Гоголь професійно, по-письменницьки, строчив аркуш за аркушем на першій парті, спершися вухом на долоню, в якій було заховано «таблетку». Жоден з членів екзаменаційної комісії нічого не помітив і навіть не запідозрив, але... Але помітили це деякі інші «компетентні товариші».

Десь посеред цього «від радянського Інформбюро...» до лабораторії увірвався нажаханий Квітка й, нічого не пояснюючи, вимкнув передавача і навіть намагався викинути його у вікно.

— Ти що, з дуба впав? Один абзац всього залишився! — обурився Левітан-Оснoв'яненко, вириваючи невинного передавача з лудитських рук Квітки.

— Це ви з якого дуба впали! Перед КПП стоїть міліцейський «лунохід»! Ми працюємо на міліцейській хвилі! Я сам чув твоє сопіння й причмокування з міліцейської рації! В цей час до лабораторії постукали, і обоє архімедів відчули себе радистами з «Червоної капелі», застуканими гестапівцями просто на місці радіопередачі в Брюсселі чи в Мюнхені, і навіть хотіли вже мужньо обійнятися на прощання, але Основа вчасно звернув увагу на те, що стук — умовний. Кодом Морзе. Ось чому-чому, а коду Морзе ментів та гестапівців точно не навчають.

— Склав! П'ять балів! — заскочив до лабораторії Гоголь.

— Ви чому перервали передачу? Прямо посеред цитати! Довелося щось вигадувати на ходу про додану вартість. Я вам Гоголь, а не Енгельс!

— Не знаю, хто тебе породив, але приб'ємо тебе ми, — пообіцяв Квітка.

— Колися, де ти «позичив» того кварца? — сказав Основа і насупив брови, як Брежнев.

— Казав же, що не повірите, — зітхнув Гоголь. — В районному відділку міліції. Мене туди як свідка бійки на танцмайданчику загребли. А на столі в мента рація розібрана лежала, ну і поки він протокол складав...

— А що менти робили, коли я в ефір виходив? — спитав трохи згодом Оснoв'яненко.

— Що-що? Маркса конспектували! — відмахнувся Квітка.

Отож про подальше віщання цієї підпільної марксистської радіостанції не могло бути й мови. Підсилювач від «України» виявився настільки потужним, що передачу приймали усі менти в радіусі десяти морських миль. І хоча марксизм все ще був офіційною ідеологією Радянського Союзу, компартія ним володіла монополярно й не бажала ділитися навіть із комсомолом. До того ж усе це трактувалося як радіохуліганство й тягнуло на статтю. Відмовитися від підсилювача було не можна, бо тоді сигнал ставав настільки слабким, що не добивав до

кабінету радіотехніки, що був в іншому навчальному корпусі. А до іспиту залишалася всього одна ніч.

Сумні та невеселі сиділи Квітка та Основ'яненко у своїй лабораторії й писали шпору з проспаних ширококутних антен, коли до них заскочив по чай телефоніст Забр'юха зі своєю переносною телефонною трубкою, так званою «моно», якою можна підключитися просто до дротів в будь-якій точці училища і дзвонити звідти хоч по міжміському зв'язку...

— Отож молодці, за розум нарешті взялися! Шпори готуєте, — похвалив телефоніст Забр'юха.

— Та куди той радіотехнік дінеться зі своєю «джентльменською угодою»? Я так перекаताю, що він під носом в себе шпору не побачить! Ти тільки дивися, Квітко, ти за мною по списку, шпору мені нестимеш саме ти, тож не попадися тому Гантелі при передачі. Дивися на мене. Якщо я соватиму вухами ось так... — і Забр'юха порухав вухами згори донизу, — кидай шпору просто під парту, я дістану. А якщо ось так, — і Забр'юха знову зарухав вухами, вже інакше, — не кидай в жодному разі. Значить, Гантеля за нами стежить.

— Стривай, Забр'юхо. А телефонні дроти таки справді протягнуто усім училищем? А що як?... — почав було Квітка, але Основ'яненко зрозумів, що до Квітки нарешті прийшла рятівна ідея, і швиденько виштовхав Забр'юху з лабораторії в три шиї.

— А ось треба тобі знову буде до Харкова зателефонувати, а тобі до Стрия! Архімеда чортові! — лаявся Забр'юха, але Основа на те не зважав.

— Антена! Ми можемо використати усі телефонні дроти училища як антену! І ніякий підсилювач нам тоді просто не потрібен! — стукав себе по лобі Квітка. — Треба лише заміряти опір усієї телефонної мережі й узгодити з кварцевим генератором. Ось же, прямо в шпорі про ширококутні антени написано, як те зробити! І при цьому сигнал буде настільки слабким, що назовні його не буде чути! Лише декілька метрів від телефонного дроту. Але ж нам більше й не треба! І наші архімеда не заспокоїлися, поки знову не перепаяли свою схему, вже поновому, і не увіткнули її просто до телефонної розетки, підключивши таким чином усі телефонні дроти внутрішньої училищної мережі як гігантську антену.

Коли під самими дверима кабінету радіотехніки приймач-мільниця вловив стійкий сигнал, винахідники раділи аж ніяк не менше, ніж Корольов, коли прийняв в польовій радіостанції на Байконурі «біп-біп-біп» першого штучного супутника.

— Забр'юха пішов! Квітка готується! — командував старшина 21-ї групи, стоячи під дверима аудиторії, як інструктор-парашутист у дверях

Антон Санченко

кукурузника. Капосний Гантеля вже завалив додатковими питаннями трьох «таранів», курсант Мамочка вже попався зі шпорою і отримав обіцяного хвоста у заліковку.

— Блін, ганяє між партами, як Борзов. Шпори випасає, — коментував старшина, зазираючи у замкову шпарину. — Коли ж ти вже набігаєшся, щоб хлопці могли тихо-мирно усе списати?

Квітка поправив під ременем приймача-мільницю й презирнувся з Основ'яненком.

— Всьо буде чьотко! — запевнив його товариш. — Прорвемося!

— Будяк пішов! Тримай шпору для Телефоніста! — командував старшина й спасибі, що не давав пенделя під зад, як те заведено в парашутних інструкторів.

Забрьоха сидів на першому ряду парт пополотнілий і спітнілий. Кусав ковпачка кулькової ручки й рухав вухами не за домовленістю, а від нервів. Квітка спокійно витягнув білета, спокійно зачитав свої питання й, проходячи повз Телефоніста, як йому здавалося, непомітно випустив шпору на паркет.

— Чия шпаргалка? Квітко, підніми папірця! — коршуном вискочив з-поза спина препод.

— Ну домовлялись же, джентльменська угода! Давай заліковку! — не вгавав радіотехнік.

«Блін! Мені залишалося лише увімкнути приймача й записати од-неньку радіопередачу! Клятий Забрьохо зі своїми вухами, щоб ти був здоровий!» — подумки заскавчав Квітка. Але вголос бадьоро сказав:

— В'ячеславе Кузьмичу? А може б того? Без підготовки? — і благально зазирнув у окуляри викладача.

— Без підготовки? Добре, тягни новий білет. Що там у тебе?

— Кварцеві генератори! — прочитав Квітка і щиро, від усього серця, посміхнувся.

Ви проглянули чи прочитали демо-версію книжки Антона Санченка
«Нариси бурси».

Якщо книжка вам сподобалася, ви можете:

1. Замовити її у видавництві «Темпора» за відпускною ціною видавництва з доставкою по Україні за телефоном +38 (044) 234-46-40, відділ реалізації пані Ольга
2. Довідатися про наявність за телефоном та купити в книгарні «Є»:

Київ (Київська обл.)
вул. Лисенка, 3
Тел.: (044) 228-05-66, (044) 235-88-50

Київ (Київська обл.)
вул. Спаська, 5
Тел.: (044) 351-13-38

Київ (Київська обл.)
пр. Повітрофлотський, 33/2
Тел.: (044) 275-67-42

Харків (Харківська обл.)
вул. Сумська, 3
Тел.: (057) 731-59-49

Львів (Львівська обл.)
просп. Свободи, 7
Тел.: (032) 272-85-74

Володимир-Волинський (Волинська обл.)
вул. Ковельська, 6
Тел.: (03342) 2-19-57

Львів (Львівська обл.)
вул. Січових Стрільців, 10
Тел.: 032 2971104

Івано-Франківськ (Івано-Франківська обл.)
вул. Незалежності, 31
Тел.: 0342 722502

Київ (Київська обл.)
вул. Червоноармійська, 38
Тел.: 044 289 77 09,

або інших книгарнях в Херсоні, Одесі, Хмельницькому та інших містах,
повний перелік яких вказано на сторінці книжки
<http://www.avtura.com.ua/book/472/offers/> на сайті «Автура».

3. Якщо серед ваших знайомих є матроси чи поети, можете переслати їм цю демо-версію, можливо, саме цієї книги їм не вистачало для щастя.

Сімнадцять історій із життя бурси, або «Тюльки», або Херсонського морського училища рибної промисловості... І кожен із цих нарисів (так автор сам визначив жанр твору) — яскравий, ширий, веселий та дотепний, просякнутий живою іронією та ліризмом...

*Одне золоте перо
конкурсу рецензентів ВВС*

Не знаю, подвиг це чи особлива форма збочення — чистісінькою українською мовою написати книгу про навчання в Херсонській мореходці 1980-х. І без мату!.. Однак жива мовна стихія таки проривається у тексті — тому ми й маємо цілком нормальні для описуваної ситуації слова: «тіпа», «ділов-то», «палучіте-розпишіться», «знайома парікмахерша».

*Один представник бронетанкових
військ в українській літературі*

Така взаємно спрямована екстраполяція (поезія – море), як і множинна часова проєкція (минуле 20-річної давності – сучасність – вікова спадщина як пам'ять про давні різночасові культурні коди), виглядають цілком у дусі постмодерної естетики з її вільним змішуванням епох і дискурсів.

*З форуму кандидатів
філологічних наук на сайті
Бердянського університету*

Історії ґрунтуються на традиціях загальнозрозумілого й універсального студентського фольклору. Винахідливі курсанти, суворі, але добрі в скрутних ситуаціях викладачі, огидні ідеологічні представники влади — все це настільки чітко й ефектно виписано Санченком, що про «Нариси бурси» можна говорити як про своєрідний український літературний пам'ятник культурі радянського студентства...

*Один студент
артилерійського факультету
університету ім. Каразіна*

Окремим розділом є словник у кінці книги. Він складається з двох частин: «Словничок для поетів» і «Словничок для матросів». Саме цей словник недвозначно вказує на основну тематику збірника — стосунки «фізики» і «лірики».

*Один молодий
видавець-двотонник*

«Нариси бурси» точно можна порадити для читання як підліткам, так і людям з консервативними смаками в літературі. Тут немає нічого такого, за що критики недолюблюють сучукрліт — ані матюків, ані «потоку свідомості». Натомість є хороший текст...

*Один знавець
української правди життя*

